

סיפר רבינו להגה"צ ר' שאול ברזם זצ"ל, שעד הדור האחרון היו רואים כולם השגחה על גדולי ישראל, והגאון ר' אלעזר משה מפינסק זצ"ל היו הגוים דוחפים אותו שידרוך על שדותיהם, בידעם כולם שהשדה שהוא דורך עליה מתברכת, והגדול מפינסק היו בעירו כלבים רעים שכל העובר שם היו מתנפלים עליו, וכשהגדול הנ"ל היה עובר היו בורחים, וזה ידעו כל העיר, ורק בדור האחרון ממש בטל זה וכנראה להגדיל הנסיון בעקבתא דמשיחא].

וכאן המשיך רבינו וסיפר על עצמו, שכשהיה במינסק, בזמן המלחמה, לא היה לו פספורט – כרטיס שחרור – ושם מי שנתפס בלי פספורט, היו יורים בו מיד, ושמע שבאו חיילים לעיר לחפש, והחל לברוח מהעיר, רק טעה ובמקום לברוח לצד השני ברח לצד שהחיילים עמדו, והם עמדו שם בשתי שורות והוא עבר ביניהם, ואף אחד לא אמר לו דבר, עד שעבר עד הסוף וברח משם, ואמר, שהיה בטוח שלא ינזק בשביל שגמר אז לכתוב ספרו על עירובין! (ספר "ארחות יושר" ערך "השגחה").

עם מרן הגר"ח מבריסק

בעת שהותו במינסק, נודמן לפונדק אחד עם מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל, ששהה אף הוא שם באותה העיר בעת שהיה מחזר ובוחן אחר "אתרוג" לברכה. במהלך בדיקתו ביקש רבי חיים מאחד הנוכחים להביא זכוכית מגדלת. החזו"א ניצב אז מאחור ולוחש לעצמו. "ווי שטייט אין תורה אַז מדארף קוקן מיט אַשפּאַקטיב?" ("היכן כתוב בתורה שצריך לבחון בזכוכית מגדלת?"). הפנה רבי חיים את ראשו לראות במי המדובר, ומשהבחין בדמותו של החזו"א, חזר וקרא: "דאָר יונגֶרמאַן זאָגט אַז די תורה האט נישט גיִהייסן קוקן מיט אַשפּאַקטיב" ("האברך הזה אומר, שהתורה לא ציוותה להסתייע בזכוכית מגדלת"), וויתר על השימוש בכלי זה. (מהגאון רבי שמריהו גריינימן זצ"ל).

בהזדמנות אחרת כאשר נכח החזו"א בחדרו של הגר"ח מבריסק בצוותא עם אחיו הגר"ר משה קרליץ זצ"ל, הבחינו כי שעון הקיר שבחדר אינו מכוון, ומידי פעם האט את מהלכו. כשביקש רבי חיים לדעת את השעה, התבונן בשעון, ובגאונותו חישב את השעה המדוייקת. הגר"ח פנה אליהם באמרו: בוודאי אתם מתפללים מדוע נוהג אני כך? ור' משה השיב שזה פשוט כי "למאי נפקא מינא?" (כאומר, הרי את השעה ניתן לדעת גם כך, אלא